

Vabariigi Valitsuse 16. mai 2020. a korralduse nr 172 „COVID-19 haiguse leviku tõkestamiseks vajalikud liikumisvabaduse ning avalike koosolekute pidamise ja avalike ürituste korraldamise piirangud“ muutmise seletuskiri

1. Sissejuhatus

Vabariigi Valitsus kehtestas 12. märtsi 2020. a korraldusega nr 76 Eestis eriolukorra, mis lõppes 17. mail 2020. a. COVID-19 haiguse leviku tõkestamiseks kehtestas Vabariigi Valitsus vajalikud liikumisvabaduse ning avalike koosolekute pidamise ja avalike ürituste korraldamise piirangud. Nende eesmärk on ennetada ja tõkestada COVID-19 haigust põhjustava koroonaviiruse SARS-CoV-2 levikut. Eriolukorra lõppedes on endiselt oht viiruse edasiseks levikuks.

2. Selgitused korralduse kohta

Käesoleva Vabariigi Valitsuse korraldusega muudetakse Vabariigi Valitsuse 16. mai 2020. a korraldust nr 172, nähes ette liikumisvabaduse piirangud Eestisse sisenemisel riigipiiri ületamise korral.

Korraldus kehtestatakse nakkushaiguste ennetamise ja tõrje seaduse (edaspidi *NETS*) § 28 lõike 6 alusel, arvestades sama paragrahvi lõike 5 punkti 3 ning lõikeid 8 ja 9, sest endiselt on viiruse leviku risk väga suur ja selle vähendamiseks on proportsionaalne piirata isikute liikumisvabadust inimeste elu ja tervise ning ülekaaluka avaliku huvi, sh riigi toimepidevuse kaitseks, et tõkestada COVID-19 haigust põhjustava koroonaviiruse SARS-CoV-2 levikut. Nimetatud viirusele ei ole praegu toimivat vaktsiini ning efektiivset ravi ning see on kvalifitseeritud uudseks ohtlikuks nakkushaiguseks. *NETS* § 28 lõige 8 annab võimaluse kohaldada uudse ohtliku nakkushaiguse suhtes eriti ohtliku nakkushaiguse meetmeid. Vabariigi Valitsus kehtestab korralduses sätestatud meetmed seetõttu, et *NETS* § 28 lõike 6 alusel on meetmete ja piirangute kohaldamine Vabariigi Valitsuse pädevuses, kui nad toovad kaasa olulise ühiskondliku või majandusliku mõju. Korralduses esitatud piirangud on kõik suure ühiskondliku ja majandusliku mõjuga.

Eesti Vabariigi põhiseaduse § 34 kohaselt on igaühel, kes viibib seaduslikult Eestis, õigus vabalt liikuda ja elukohta valida. Õigust vabalt liikuda võib seaduses sätestatud juhtudel ja korras piirata teiste inimeste õiguste ja vabaduste kaitseks, riigikaitse huvides, loodusõnnetuse ja katastroofi korral, nakkushaiguse leviku tõkestamiseks, looduskeskkonna kaitseks, alaealise või vaimuhaige järelevalvetuse ärahoidmiseks ja kriminaalasja menetluse tagamiseks. Korraldusega nähakse ette liikumisvabaduse piirangud nakkushaiguse leviku tõkestamiseks.

Kehtestatavate piirangute eesmärk on maandada COVID-19 haigust põhjustava koroonaviiruse SARS-CoV-2 leviku riske. Piirangute kehtestamise lähtekohaks on Terviseameti hinnang, mille kohaselt on koroonaviiruse SARS-CoV-2 põhjustatav COVID-19 haigus nakkushaigus, mis levib inimeselt inimesele piisknakkuse kaudu, peamiselt lähikokkupuutel nakkusohtliku inimesega, kellel on iseloomulikud sümptomid. See tähendab, et viirust on võimalik saada nakatunud inimesega lähikontaktis olles või saastunud pindade ning käte kaudu. Viirus levib tõhusamalt siseruumides ning sellest on mõjutatud eelkõige riskirühmad (sh vanemaerialised).

Korralduse punktiga 1 täiendatakse kehtivat korraldust õigusselguse huvides. Isiku kohta, kes on ületanud riigipiiri Eestisse sisenemise eesmärgil, kehtib liikumisvabaduse piirang, mis

seni on kehtestatud Vabariigi Valitsuse 16. mai 2020. a korralduses nr 169 „Riigipiiri ületamise ajutine piiramine ja karantiini kehtestamine riigipiiri ületamisel COVID-19 haigust põhjustava koroonaviiruse SARS-CoV-2 uue puhangu ennetamiseks“ (edaspidi *Vabariigi Valitsuse 16. mai 2020. a korraldus nr 169*) karantiinina. Karantiin on NETS § 27 lõike 1 kohaselt eriti ohtliku nakkushaiguse haiguskoldest väljapoole leviku vältimiseks või tõkestamiseks kohaldatav viibimiskeeld korra- ja tervisekaitseasutuse tähenduses, isikute, kaupade ja sõidukite teatud territooriumil liikumise või sellelt lahkumise piirang või teenuste osutamise piirang. Sama sätte lõike 2 järgi on haiguskolle piiritletud territoorium, kus asuvad haiged või nakkuskahtlased isikud ning kus elanikud on tervisekaitseasutuse tugevdatud järelevalve all. Karantiini puhul peab seega olema tegemist haiguskoldega, mis tähendab piiritletud territooriumi, kus asuvad haiged ja nakkuskahtlased isikud ning kus elanikud on tervisekaitseasutuse tugevdatud järelevalve all. Kuna riigipiiri ei saa käsitleda haiguskindel ja karantiini kehtestab eriti ohtliku nakkushaiguse või uudse ohtliku nakkushaiguse haiguskoldest väljapoole leviku vältimiseks või tõkestamiseks Terviseamet (või Vabariigi Valitsus, kui karantiini kohaldamisega kaasneb oluline mõju ühiskonnale või majandusele), siis kohaldatakse ja kehtestatakse karantiin nakkushaiguse leviku tõkestamiseks ja tõrjeks NETS-i, mitte riigipiiri seaduse alusel. Käesoleval juhul on tegemist liikumisvabaduse piiranguga, mis oma sisult ei muutu.

Korraldusega nähakse ette sarnaselt senise regulatsiooniga, et liikumisvabaduse piirang kohaldatakse 14 kalendripäevaks, mis tähendab isiku elukohast või püsivast viibimiskohast lahkumise keeldu, välja arvatud tervishoiutöötaja või politseiametniku korraldusel või inimese elu või tervist ohustava hädajuhtumi korral või kui see on vajalik toidu, esmatarbekaupade või ravimite soetamiseks ja teisiti pole nende hankimine võimalik. Erinevad teadusuuringud toovad esile, et COVID-19 haigust põhjustava koroonaviiruse SARS-CoV-2 inkubatsiooniperioodi mediaan on umbes 5 päeva. Enamikul inimestest (umbes 97%) avalduvad haigustunnused 11,5 päeva jooksul. Erinevad riigid on rakendanud valdavalt kuni 14-päevase isolatsioonikohustuse. Käesoleva korraldusega ei muudeta kehtestatud loetelu isikutest, kellel on lubatud riigipiiri ületamisel Eestisse siseneda.

Samuti sätestatakse erandid isikutele, kelle kohta see piirang ei kehti vastavalt Vabariigi Valitsuse 16. mai 2020. a korraldusele nr 169, ja nendes erandites muudatusi ei tehta.

Korralduse punktiga 2 nähakse ette, et korraldus tuleb massiteabevahendite valdajatel avaldada. Nimetatud nõue tuleneb nakkushaiguste ennetamise ja tõrje seaduse § 28 lõikest 9. Samuti avaldatakse korraldus Vabariigi Valitsuse veebilehel ja Riigi Teatajas.

Korralduse punktiga 3 nähakse ette korralduse jõustumine allakirjutamisel.

Korraldust saab vaidlustada esitades haldusmenetluse seaduses ette nähtud korras vaide Vabariigi Valitsusele 30 päeva jooksul arvates päevast, millal korraldusest teada saadi või oleks pidanud teada saama. Samuti saab korraldust vaidlustada esitades halduskohtule kaebuse halduskohtumenetluse seadustikus ette nähtud korras 30 päeva jooksul arvates korralduse teatavaks tegemisest.

Riigikohtu halduskollegiumi praktika järgi, kui on tegemist määratlemata arvu juhtumeid käsitleva sättega, mis akti adressaadi õigusi selle teatavakstegemise ajal ei mõjuta, saab isik esitada kaebuse üldkorralduse tühistamiseks 30 päeva jooksul pärast mõju ilmnemist (RKHKm [3-19-557](#), 05.09.2019, p 8). Seega on Riigikohus sedastanud isikule võimaluse

vaidlustada vahetus mõju mitteomavat sätet ka mõju ilmnenisest, kuid halduskohtumenetluse seadustikus vastav regulatsioon puudub.